पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५

(प्रदेश सरकार, मन्त्रीपरिषद, मिति २०७५/१०/०२ गतेको निर्णयबाट स्वीकृत)

प्रदेश सरकार

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

प्रदेश नं.१, विराटनगर, नेपाल

सचिव

पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५

(प्रदेश सरकारबाट मिति २०७५/१०/०२ को निर्णयबाट स्वीकृत)

प्रस्तावना

नेपालमा व्यवसायिक पशुपालनको विस्तार संगै दूध, फुल, मासु र माछाको उत्पादन र उत्पादकत्वमा समेत क्रमिक वृद्धि हुँदैग एकोछ। पशुपालन व्यवसायलाई आकर्षक र नाफा मुलक बनाउँदै एकातर्फ व्यवसायिकरण, उत्पादन विविधिकरण र बजारिकरण मार्फत बढ्दो जनसंख्याको माग अनुरुपको आपूर्ति सुनिश्चत गर्नु पर्नेछ भने अर्को तर्फ प्रातिष्पर्धात्मक क्षमताको विकास र गुणस्तरियता प्रवर्द्धन मार्फत आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धनमा समेत जोड दिनुपर्ने अवस्था छ । ग्रामिण समुदायको जीविकोपार्जनको एक भरपर्दो माध्यमको रुपमा रहेको पशुपालन व्यवसायले मुलुकको आर्थिक सम्मृद्धिमा समेत उल्लेख्य योगदान पुर्याउने भएकाले प्रदेश सरकारले यस क्षेत्रको विकासलाई उच्च प्राथमिकता प्रदान गरि विभिन्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु अगाडी सारेको छ । पशुपंक्षी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरु निश्चित विधि र प्रकृया अन्तर्गत एकरुपता कायम राखी संचालन गर्न सकियोस भन्ने हेतुले "प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन २०७५"को दफा ३(१) को अधिकार प्रयोग गरि प्रदेश सरकारबाट यो कार्यविधि तर्जुमा गरि लागू गरिएको छ ।

परिच्छेद १
प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

(क) यो कार्यविधिको नाम "पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७५" हुनेछ ।

(ख) यो कार्यविधि प्रदेश सरकारवाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा :

(क) "मन्त्रालय"भन्नाले भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयलाई जनाउँछ ।

(ख) "निर्देशनालय" भन्नाले पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालयलाई जनाउँछ ।

(ग) "विज्ञ केन्द्र" भन्नाले भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञकेन्दलाई जनाउँछ।

(घ) "सम्बन्धीत कार्यालय" भन्नाले कार्यक्रम संचालनको अख्तियारी प्राप्तभूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय; पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय एवं भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रहरुलाई समेतलाई जनाउँछ ।

(ङ) "कार्यालय प्रमुख" भन्नाले सम्वन्धित कार्यालयको प्रमुखलाई सम्झनु पर्दछ ।

(च) "साझेदार" भन्नाले लागत सहभागितामा कार्यक्रम सन्चालन गर्नईच्छुक निजि क्षेत्र, कृषक व्यवसायी समेतलाई जनाऊँदछ ।

प्रमुख सचिव

सचिव

(छ) "साझेदारी" भन्नाले पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालनका लागि दुई वा दुई भन्दा बढी सरकारी निकायहरु वा सरकारी एवं गैरसरकारी क्षेत्र बिच द्विपक्षिय/वहुपक्षिय सम्झौताका आधारमा हुने लागत सहभागितालाई जनाऊँदछ ।

(ज) "पशुजन्य वस्तु" भन्नाले घरपालुवा पशुपन्छी तथा माछाजन्य ताजा वा नासवान वस्तु सम्झनु पर्दछ ।

(झ) "मासु पसल" भन्नाले उपभोक्ताहरुलाई स्वच्छ, स्वस्थ एवं गुणस्तरिय मासु तथा मासुजन्य उत्पादनहरु विक्रि वितरण गर्न स्थानीय तहमा सुचीकृत भएको मासु बिक्री स्थल सम्झनु पर्दछ ।

(ञ) "डेरी पसल" भन्नाले उपभोक्तालाई स्वच्छ, स्वस्थ एवं गुणस्तरिय दूध तथा दुग्धजन्य उत्पादनहरु विक्री वितरण गर्ने उद्देश्यले स्थापित दूध वा दुग्धजन्य पदार्थ बिक्री स्थल सम्झनु पर्दछ ।

(ट) "पशुपन्छी" भन्नाले घरपालुवा गाई, भैंसी, भेंडा, बाखा, बंगुर जस्ता चौपाय तथा कुखुरा, हाँस, परेवा, अस्ट्रिच, टर्की जस्ता पन्छी र माछा तथा सो खाले सबै जाति र उमेरका भाले र पोथीलाई समेत जनाऊँदछ ।

(ठ) "पशुपन्छीजन्य उत्पादन" भन्नाले पशुपन्छी पालनबाट उत्पादित प्रशोधित वा अप्रशोधित दूध, फुल, मासु वा सोबाट तयार हुने उपभोग्य खाद्य पदार्थहरुका अतिरिक्त पशुपंक्षीको छाला, ऊन, हाड र सोबाट तयार हुने बस्तु समेतलाई जनाऊँदछ ।

(ड) "प्रस्ताव" भन्नाले साझेदारीमा पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि आवश्यकता अनुसार साझेदारले पेश गरेको विस्तृत लागत अनुमान सहितको कार्य विवरण सम्झनु पर्दछ ।

(ढ) "कृषक समूह/समिति" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम पशुपालन व्यवसाय संग सम्बन्धित भईस्थापित व्यवसायलाई सम्झनुपर्दछ ।

(ण) "सम्बन्धित निकायको सिफारिस" भन्नाले मन्त्रालय र निर्देशनालयले प्रकाशन गरेको सूचनाको हकमा सम्वन्धित भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र तथा विज्ञ केन्द्रले प्रकाशन गरेको सूचनाको हकमा सम्वन्धित स्थानिय तहको पशु सेवा शाखाको सिफारिस भन्ने बुझ्नु पर्दछ ।

(त) "प्राबिधिक" भन्नाले सम्बन्धित कार्यालयमा कार्यरत राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी देखि राज पत्राङ्कित द्वितिय श्रेणी सम्मका प्राविधिक कर्मचारीलाई जनाउँछ ।

(थ) "नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त प्राविधिक" भन्नाले सेवाको प्रकृति अनुसार नेपाल इन्जीनीयरिङ्ग परिषद, नेपाल पशु चिकित्सा परिषद वा नियमानुसारको आधिकारिक निकायबाट इजाजत प्राप्त प्राविधिक सम्झनु पर्दछ ।

३. उद्देश्य

(क) पशुपन्छी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरु निश्चित विधि र प्रकृया अन्तर्गत एकरुपता कायम राखी संचालन गर्ने ।

(ख) स्वच्छ,स्वस्थ्य एवं गुणस्तरिय पशुजन्य पदार्थको उत्पादन, प्रशोधन, विविधिकरण, वितरण र उपभोगमा टेवा पुर्याउने ।

प्रमुख सचिव

सचिव

(ग) पशुउत्पादन पकेटहरुको बजार सम्मको पहुँच बिस्तार पशुपंक्षी तथा पशुपन्छीजन्य उत्पादनको व्यवसायीकरण र बजारिकरणमा टेवा पुर्याउने ।

(घ) पशुजन्य व्यवसायमा यान्त्रीकिरण प्रवर्द्धन गर्ने ।

(ङ) पशुतथा पशुजन्य पदार्थको उत्पादक, व्यापारी, व्यवसायी र आम उपभोक्ताको दक्षता र सचेतना अभिबृद्धिमा सघाउ पुर्याउने ।

परिच्छेद २

कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी व्यवस्था

४. **कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रकृयाः** कार्यक्रमहरु देहाय बमोजिम संचालन गरिनेछ ।

(१) सम्बन्धित कार्यालयले स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम मुताविक *अनुसूची–१* बमोजिमको १५ दिने सार्वजनिक सूचना स्थानिय एफ. एम. र पत्रिका मार्फत जारी गरि वा जिल्ला स्थित सरकारी निकायहरुमा टाँस गरि प्रस्ताव आव्हान गर्नेछ ।

(२) सूचनामा उल्लेख भए मुताविक कार्यक्रम सन्चालनका लागि उपयुक्त र इच्छुक प्रस्तावकहरुले *अनुसूची–२* बमोजिमको आवेदन, *अनुसूची–३* बमोजिमको व्यवसाय योजना, *अनुसूची–४* बमोजिमको लागत साझेदारी प्रतिबद्धता पत्र, *अनुसूची–५* बमोजिमको स्वघोषणा, *अनुसूची–६* बमोजिमको सम्बन्धित निकायको सिफारिस र अन्य सान्दर्भिक कागजातहरु संलग्न राखि निर्धारित समय भित्र सम्बन्धित कार्यालयमा आवेदन दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(३) दफा ४ को उपदफा (१) मुताविकको सूचनाका आधारमा निर्धारित समय भित्र प्रयाप्त प्रस्तावहरु दर्ता हुन नआएमा सम्बन्धित कार्यालयले म्याद थप गरेको ७ दिने सूचना प्रकाशन गर्न सक्नेछ ।

(४) रित नपुगी वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरु उपर कुनै कारवाही हुने छैन ।

(५) प्राप्त प्रस्तावहरुको प्रारम्भिक छनौट, फिल्ड भेरिफिकेशन र सिफारिसका लागि निम्न बमोजिमको प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा सिफारिस समिति रहने छ ।

(क) सम्बन्धित कार्यालय प्रमुख वा निजले तोकेको प्राविधिक	संयोजक
(ख) तालुक माथिल्लो निकायको प्राविधिक प्रतिनिधि	सदस्य
(ग) सम्बन्धित कार्यालयको खरिद इकाई प्रमुख	सदस्य
(घ) आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य
(ङ) कार्यक्रम हेर्ने फोकल पर्सन	सदस्य-सचिव

नोटः समितिमा बढिमा २ जना सम्म आमन्त्रण गर्नसकिनेछ।

(६) प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा सिफारिस समितिले आवश्यक ठानेमा रितपूर्वक पेश हुन आएका प्रस्तावहरुको प्रारम्भिक छनौट सहितको सूची पेश गर्नका लागि सम्बन्धित कार्यालयको कर्मचारीलाई जिम्मेवारी दिन सक्नेछ ।

सचिव

प्रमुख सचिव

(७) प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा सिफारिस समितिले प्राविधिक टोली परिचालन गरि *अनुसूची–७* बमोजिम फिल्ड भेरिफिकेसन गर्नेछ । साथै आवश्यक ठानेमा समिति स्वयंले समेत सिफारिस पूर्व स्थलगत निरिक्षण गर्न सक्नेछ ।

(८) प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा सिफारिस समितिले *अनुसूची–८* बमोजिम प्रस्तावहरुको मुल्याङ्कन गरि प्राथमिकिकरण सहितको सूचि स्वीकृतिका लागि सम्बन्धित कार्यालय प्रमुख समक्ष पेश गर्नेछ ।

(९) सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको स्वीकृति पश्चात छनौट भएका र वैकल्पिक छनौटमा परेका प्रस्तावहरुको नामावली र सम्झौता गर्न आउने म्याद समेत तोकि सम्बन्धित कार्यालयको सूचना पाटीमा सूचना टाँस गरिनेछ ।

५. सम्झौताः

(१) स्वीकृत प्रस्तावका आवेदक संग सम्बन्धीत कार्यालयले *अनुसूची–९* बमोजिमको द्विपक्षिय सम्झौता गरि कार्यक्रम सन्चालन गर्नेछ ।

(२) तोकिएको अवधि भित्र द्विपक्षिय सम्झौता हुन नसकेमा वैकल्पिक प्रस्तावकसंग सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(३) द्विपक्षिय सम्झौतालाई कार्यक्रम कार्यान्वयनको मूल आधार मानिनेछ ।

६. अनुदान प्रवाहका शर्तहरुः

(१) प्रस्तावित कार्यक्रमका लागि योग्यता पुगेका संस्थागत प्रस्तावकहरुको हकमा सूचना प्रकाशन हुनु अगावै प्रचलित कानून बमोजिमको निकायमा विधिवत दर्ता भएको हुनु पर्नेछ ।

(२) विगत ३ वर्ष भित्र भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय वा मातहतका निकाय एवं संघिय सरकार अन्तर्गतका कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय वा मातहतका निकायहरुबाट सोही प्रकृतिको कामका लागि अनुदान प्राप्त गरेका आवेदक पूनः अनुदानको लागि योग्य मानिने छैन । तर अपूरो निर्माण कार्य वा कार्यक्रमलाई पूर्णता दिई संचालनमा ल्याउन थप अनुदान आवश्यक रहेको भन्ने प्राविधिक प्रतिवेदनको आधारमा पूनः अनुदान प्रदान गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(३) साझेदारले मेशिनरी, उपकरण, ढुवानीको साधन र अन्य विशिष्टिकृत सामानहरु खरिद गर्दा सो को स्पेसिफिकेसन, कोटेशन र निर्मित कम्पनी/फर्म आदीको विवरण सम्बन्धित कार्यालयमा पेश गरि पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र खरिद गर्नु पर्नेछ । साथै यस्तो खरिद कार्य गर्दा नियमानुसार आधिकारिक भ्याट/प्यानमा दर्तावाल व्यवसायकि फर्मले जारी गरेको बिल बिजक पेश नगरेको खण्डमा सम्बन्धित कार्यालयले सम्झौता मुताविकको रकम भुक्तानी दिन बाध्य हुने छैन ।

(४) अनुदान प्राप्त गर्ने प्रस्तावकले कम्तिमा १० वर्ष सम्म व्यवसाय संचालन गर्नु पर्नेछ ।

(५) लिजको जग्गामा कार्यक्रम सन्चालन हुने भएमा सम्बन्धित जग्गा धनि संग कम्तिमा १० वर्षको करारनामा वा सम्झौता गरेको हुनुपर्नेछ ।

प्रमुख सचिव

(६) कार्यक्रम संचालन गर्न सामाजिक, वातावरणिय, प्राविधिक, वित्तिय र भौगोलिक रुपले समेत उपयुक्त हुनु पर्नेछ ।

(७) अनुदानको लागि प्रस्ताव पेश गर्ने संगठित् संस्थाको हकमा नियमानुसार सरकारी निकायमा दर्ता भएको, कर चुक्ता गरेको, स्थायी लेखा नम्बर प्राप्त गरेको, नियमित लेखा परीक्षण भएको र कुनै कार्वाहीमा नपरेको हुनु पर्नेछ ।

(८) अनुदान रकमको दुरुपयोग भएको पाइएमा त्यस्ता अनुदानग्राहीबाट प्रचलित कानून बमोजिम सरकारी बाँकी सरह रकम असुली र कारवाही हुनेछ ।

(९) कार्यक्रम सचालनको लागि प्रस्ताव पेश गर्दा साझेदारी बजेट रु. १० लाख वा सो भन्दा बढी भएको अवस्थामा व्यवसायिक कार्य योजना पेश गर्नु पर्ने छ।

(१०) प्रस्तावकले लागतको कम्तिमा २५ प्रतिशत लागत साझेदारी गरेको हुनु पर्नेछ ।

(११) अनुदानमा स्थापना भएको उपकरण, भौतिक संरचना र सामग्रीहरु अन्य कार्यमा प्रयोग गर्न पाईने छैन ।

(१२) तालिम, भ्रमण, गोष्ठी, तलब, भत्ता जस्ता चालु खर्चमा अनुदान उपलब्ध गराईने छैन ।

७. भुक्तानी प्रकिया

(१) सम्बन्धित साझेदारले सुरुमा आफ्नो तर्फको लगानीबाट सम्झौता अनुसारको कार्य सम्पन्न गरी भौतिक निर्माणको हकमा नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त प्राविधिकले तयार गरेको रनिङ्ग बिल, मेजरमेन्ट बुक, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तथा अन्यको हकमा नियमानुसारका कोटेशन, बिल बिजक, दाखिला प्रतिवेदन, एवं फोटोग्राफ आदी कागजात संलग्न राखि भुक्तानीका लागि अनुरोध गरे पश्चात सम्बन्धीत कार्यालयले स्थलगत निरीक्षण गरी मनासिव ठहरेमा रनिङ्ग विलको आधारमा सम्पन्न भएको कामको भुक्तानी दिनेछ ।

(२) बार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम बजेटको परिधि भित्र रही कार्यक्रम सन्चालनका लागि प्रदान गरिने अधिकतम अनुदान रकमको सिमा तोकिनेछ साथै कार्यक्रम ७५:२५ को लागत साझेदारीमा सन्चालन हुनेछ । अर्थातः सम्बन्धित कार्यालयले प्रदान गर्ने अनुदान रकमलाई कार्यक्रम सन्चालन लागतको ७५ प्रतिशत बराबर मानी बाँकी २५ प्रतिशत रकम सम्बन्धित साझेदार स्वयंले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

(३) भुक्तानी गरिने रकमबाट ३(तिन) प्रतिशत कन्टिनजेन्सी वापत र नियमानुसारका कर कट्टा गरि बाँकी रकम उपलब्ध गराईनेछ ।

(४) सम्बन्धित कार्यालयले साझेदारसंग द्विपक्षिय सम्झौता गर्दा कुन कार्यक्रम संचालन गर्न कति रकम अनुदान उपलब्ध गराउने हो र सो रकमको भुक्तानी कसरी गरिन्छ भन्ने कुरा स्पष्ट खुलाउनु पर्नेछ ।

(५) सामान्यतयाः अनुदान रकमको भुक्तानी कार्य सम्पादनको आधारमा बढीमा दूई किस्तामा गरिनेछ । तर रु. २ लाख सम्मका अनुदान रकमको भुक्तानी कार्य सम्पन्न भए पश्चात एकै किस्तामा साझेदारको बैंक खाता मार्फत हुनेछ ।

प्रमुख सचिव

सचिव

८. कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी जिम्मेवारी तथा दायित्वः

(१) कार्यक्रम कार्यान्वयनका सिलशिलामा सूचना प्रकाशन, प्रस्ताव छनौट, सम्झौता, अनुगमन र भुक्तानि सम्बन्धि जिम्मेवारी र दायित्व सम्बन्धित अख्तियार प्राप्त कार्यालयको हुनेछ ।

(२) सम्झौता मुताविकको कार्य निर्धारित समय भित्र उच्च गुणस्तर कायम राखि सम्पन्न गर्ने दायित्व सम्बन्धित साझेदारको हुनेछ ।

(३) साझेदारले कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने विशेषज्ञ सेवासम्बन्धित कार्यालय वाअन्य निकाय र क्षेत्रबाट समेत प्राप्त वा खरिद गर्न सक्नेछ ।

(४) अनुदानग्राहीले कार्यक्रम संचालनको प्रगति प्रतिवेदन नियमित रुपमा सम्बन्धित कार्यालयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

९. अनुगमन र मूल्याङ्कनः

(१) आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित सरोकावालाहरुबाट र भुक्तानी प्रयोजनको लागि सम्बन्धित विज्ञ र प्राविधिक टोलीहरुबाट कार्यक्रमको अनुगमन/मूल्याङ्कन गर्न सकिनेछ ।

(२) अनुदानको उपयोग प्रगतिको अवस्था र कार्यविधि बमोजिमका शर्तहरु पालन भए/नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित कार्यालयले नियमित अनुगमन गर्नेछ ।

(३) अनुगमन टोलीले अनुदान उपयोगको सम्वन्धमा आवश्यकता अनुसार निर्देशन दिन सक्नेछ र यसरी दिइएको निर्देशन पालन गर्नु सम्बन्धित साझेदारको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) कार्यक्रम स्थलमा सबैले बुझ्ने भाषामा होर्डिङ वोर्ड तयार गरी अनुदान प्राप्त रकम, कामको विवरण खुल्ने गरी सार्वजनिक जानकारीको लागि राख्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद ३
डेरी पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम

१०. डेरी पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम

दूध तथा दुग्धजन्य पदार्थहरु मानवका लागी मात्र नभै रोग कारक जिवाणुहरुका लागी समेत पोषणयुक्त हुने भएकाले तिनको उचित भण्डारण र बिकि वितरण गरिएन भने छिटटै बिग्रने र कतिपय अवस्थामा जनस्वास्थ्यमा समेत प्रतिकुल असर पर्न सक्दछ । दूध तथा दुग्धजन्य पदार्थहरुको बढदो माग सम्बोधनका लागि एकातर्फ उल्लेख्य संख्यामा डेरी पसलहरु सन्चालन हुनु आवश्यक छ भने अर्कोतर्फ त्यस्ता पसलहरुबाट स्वस्थ, स्वच्छ एवं गुणस्तरिय दूध तथा दूग्धजन्य पदार्थको बिक्रिवितरण सुनिश्चित गर्नुपर्ने देखिन्छ । यहि परिप्रेक्षमा प्रदेश सरकारले दूध तथा दुग्धजन्य पदार्थको व्यवस्थित भण्डारण र बिक्रि वितरण प्रवर्द्धन गर्ने हेतुले दुग्ध उत्पादक सहकारी संघ/संस्था, कृषक समुह/समिति, डेरी उद्योग, व्यावसायिक फर्म, कम्पनी, निजी उद्यमीहरु संगको लागत साझेदारीमा डेरी पसल निर्माण/सुधारको कार्यक्रम सन्चालन गर्नेछ ।

(१) कार्यक्रम संचालन पकृया:

(क) सम्बन्धीत कार्यालयले डेरी पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम संचालन गर्नका लागी बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) डेरी पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम सन्चालन गर्दा दुग्ध उत्पादन, संकलन र बिकि वितरणमा संलग्न सहकारी संघ/संस्था, कृषक समुह/समिति,डेरी उद्योग, व्यवसायिक फर्म, कम्पनी र निजीउद्यमीहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

(ग) डेरी पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम सकभर नगरपालिका, नगरोन्मुख बस्तिहरु तथा घना आवादीयुक्त व्यापारिक केन्द्रलाइ लक्षित गरी संचालन गरिनेछ ।

(घ) डेरी पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रममा सहभागी हुने आवेदकले कम्तिमा दैनिक १०० लिटर दुध वा सोबराबरको दुग्धजन्य परिकार बिकि वितरण गरिरहेको हुन पर्नेछ ।

(ङ) यस कार्यविधि बमोजिम निर्माण/सुधार हुने डेरी पसलले *अनुसूची– १०* बमोजिमको मापदण्ड पुरा गर्नु पर्नेछ ।

(च) डेरी पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत सम्बन्धित कार्यालयबाट प्रदान गरिने अनुदान रकम निम्न कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

(१) बिकि कक्ष निर्माण, टायल/मार्वल फिटिङ्ग, सिटिङ्ग एरेन्जमेन्ट आदि ।

(२) मिल्क क्यान, मिल्क कन्टेनर, फ्रिज वा डिप फ्रिज खरिद ।

(३) भेण्डिङ्ग मेशिन, कफि मेशिन, डिजिटल डिस्प्ले खरिद र जडान ।

(४) मिल्क डिस्पेन्सर खरिद, डेरी पसलको सजावट आदि ।

परिच्छेद ४
मासुपसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम

११. मासु पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम

शहर बजारमा रहेका अव्यवस्थित मासु पसलहरुका कारण एकातर्फ जनस्वास्थ्यमा प्रतिकुल असर परिरहकोछ भने अर्कोतर्फ वातावरणिय प्रदुषण र स्थान विषेशको प्राकृतिक सुन्दरता समेत धरापमा परेको देखिन्छ । आम उपभोक्ताहरुको स्वच्छ, स्वस्थ्य एव गुणस्तरिय मासु तथा मासुजन्य पदार्थ उपभोग गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चितताका लागी समेत हाल संचालनमा रहेका वा नया स्थापना हुने मासु पसलहरुलाईएक निश्चित मापदण्ड मुताविक स्तरोन्नती र व्यवस्थित गर्नु अत्यावस्यक देखिन्छ । यहि परिप्रेक्षमा प्रदेश सरकारले मासु बजारलाई व्यवस्थित गरि स्वच्छ, स्वस्थ एवं गुणस्तरिय मासु तथा मासुजन्य पदार्थको सुनिश्चितताका लागि मासु व्यवसायी संघ/समिती, कृषक समुह/समिति, मासु व्यवसायी, फर्म, कम्पनी र निजी उद्यमीहरु संगको लागत साझेदारीमा मासु पसल निर्माण/सुधारको कार्यक्रम सन्चालन गर्नेछ ।

सचिव प्रमुख सचिव

(१) **कार्यक्रम सन्चालन प्रक्रिया :**

(क) सम्बन्धित कार्यालयलेमासु पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम संचालनका लागी बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) मासु पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम सन्चालन गर्दा मासु को कारोबारमा संलग्न वा यसलाई व्यवस्थित गर्न चाहने स्थानिय निकाय, मासुव्यवसायी संघ/समिती, कृषक समुह/समिति र मासु उद्यमी, निजी उद्यमिहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

(ग) मासु पसल निर्माण/सुधारको कार्यक्रम सकभर नगरपालिका, नगरोन्मुख बस्तिहरु तथा घना आवादीयुक्त व्यापारिक केन्द्रलाई लक्षित गरी संचालन गरिनेछ ।

(घ) यस कार्यक्रम अन्तर्गत निर्माण/सुधार गरिने मासु पसल स्थानिय निकाय वा नियमानुसारका सरकारी निकायमा आधिकारिक दर्ता र नविकरण हुनु पर्नेछ ।

(ङ) मासु पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रममा सहभागी हुने आवेदकले दैनिक कम्तिमा १०० किलो मासु वा मासुजन्य पदार्थ बिक्रि वितरण गरिरहेको हुनु पर्नेछ ।

(च) यस कार्यविधि बमोजिम निर्माण/सुधार हुने मासु पसलले *अनुसूची– ११* बमोजिमको मापदण्ड पुरा गर्नु पर्नेछ ।

(छ) मासु पसल निर्माण/सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत सम्बन्धित कार्यालयबाट प्रदान गरिने अनुदान रकम निम्न कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

(१) मासु पसलको कोठा बनाउन, भित्ता र भुईमा टायल लगाउन वा मार्वल विछ्याउन ।

(२) मासु, मासुजन्य पदार्थ र माछा भण्डारणको लागि डिप फ्रिज, फ्रिज आदिको व्यवस्था ।

(३) पशुपन्छी बध गर्दा निस्कने फोहोर व्यवस्थापन ।

(४) पशुपन्छी काटने, भुत्ल्याउने र सफा गर्ने स्ल्याब (टेबुल) निर्माण ।

(५) स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था (ओभरहेड टयांकी स्थापना, पाईप फिटिङ्ग, पानी तान्ने मोटर जडान आदि) ।

(६) उपकरण खरिद जस्तैः मासु झुण्डयाउने हुक, स्टेनलेस स्टील टेबल, चपिङ्ग टेवल, चक्कुहरु, डिजिटल तराजु, अचानो आदी ।

(७) विभिन्न जातका पशुपन्छीको मासु अलग अलग राखी बेच्नका लागी शिशाको पार्टिशन ।

(८) शौचालय र वासिङ्ग वेसिन निर्माण/सुधार ।

(९) पसल अगाडीको आँगन र ग्राहक बस्ने स्थान निर्माण/सुधार।

(ज) सुधारिएको मासु पसलको सामान्य स्वरुप पशु बधशाला तथा मासु जाँच ऐन, नियमावली र प्राविधिक निर्देशिकामा तोकिए बमोजिम हुनेछ । तर स्थान विषेशको आवश्यकता मुताविक सम्बन्धित कार्यालयको परामर्श लिई सामान्य परिमार्जन सहितको मासु पसल निर्माण/सुधारमा लागत साझेदारी गर्न बाधा पर्ने छैन ।

सचिव

प्रमुख सचिव

परिच्छेद ५
काउम्याट एवं टिट डिपिङ्ग सेट वितरणकार्यक्रम

१२. काउम्याट एवं टिट डिपिङ्ग सेट वितरण कार्यक्रम

दुग्ध उत्पादक कृषकहरु आफुले पालेका पशु बस्तुमा हुने थुनेलो, खुरपाक्ने, जोर्नि सुन्निने, स्वास प्रस्वास सम्बन्धि र अन्य विभिन्न खाले पशु स्वास्थ्य समस्याका कारण समस्यामा पर्ने गरेका छन् । दुधालु पशुका कतिपय समस्याहरु गोठको सरसफाई र दैनिक व्यवस्थापन संग प्रत्यक्ष सम्बन्धित हुने गर्दछ । खासगरि उच्च उत्पादन क्षमता भएका उन्नत नश्लका पशुहरुमा थुनेलो लगायत खुट्टा र कल्चौंडो सम्बन्धि समस्या न्यूनिकरणका लागि हाल प्रचलित सिमेन्टेड भूइँ भएको गोठ र त्यसको सरसफाइमा सुधारको खाँचो देखिन्छ । थुनेलो रोगका कारण उत्पादन ह्रास र उपचारमा हुने आर्थिक नोक्सानीका अतिरिक्त कतिपय अवस्थामा थुन समेत काम नलाग्ने हुने भएकाले रोकथामका उपाय र प्रबिधिहरुको अवलम्बन अत्यावस्यक देखिन्छ । यस सन्दर्भमा काउ म्याट र टिट डिपिङ्ग प्रबिधि थुनेलो रोकथाम मात्र नभै दुधालु पशु कल्याण प्रवर्द्धनमा समेत उपयोगि ठहर भएको छ । यहि परिप्रक्षमा प्रदेश सरकारले दुग्ध उत्पादक कृषक र व्यवसायीहरुलाई काउ म्याट र टिट डिपङ्ग प्रबिधि अवलम्बनमा सहयोग पुर्याउने हेतुले काउ म्याट एवं टिट डिपिङ्ग सेट वितरणकार्यक्रम संचालन गर्नेछ ।

(१) **कार्यक्रम सन्चालन प्रकृयाः**

(क) भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रमा अभिलेखित दुग्ध उत्पादक कृषक, व्यसायिक फार्म, पशुपालनमा आवद्ध कृषक समुह/समिति/सहकारी, कम्पनी र निजी उद्यमी हरुलाई बार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम बजेटको सिमा भित्र रही काउ म्याट र टिट डिपीङ्ग सेटहरु निःशुल्क वितरण गर्नु पर्नेछ ।

(ख) काउ म्याट र टिट डिपीङ्ग सेटहरुको खरिद प्रकृया प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४, प्रदेश आर्थिक कार्यविधी नियमावली २०७५, सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड, कार्यविधि र मितव्ययिता सम्बन्धि निर्देशिका २०७५, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिम हुनेछ ।

(ग) उन्नत नश्लका कम्तिमा ५ वटा सम्म गाईभैसी पालन गरी दैनिक २० लिटर दूध उत्पादन र बेच बिखन गरिरहेका र अन्य अनुदानमूखि कार्यक्रमा नसमेटिएका कृषकहरुलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम संचालन हुनेछ।

(घ) यस कार्यविधि बमोजिम काउ म्याट र टिट डिपिङ्ग सेट प्राप्त गर्ने कृषकले *अनुसूची– १२* बमोजिम असल पशुपालन अभ्यास गर्ने प्रतिब्द्धता हुनु पर्नेछ ।

प्रमुख सचिव

परिच्छेद ६
व्यवसायीक वाखा फार्महरुमा डिपिङ्ग टयाङ्क निर्माण कार्यक्रम

१३. व्यवसायीक वाखा फार्महरुमा डिपिङ्ग टयाङ्क निर्माण कार्यक्रमः

वाह्य परजिविको कारण वाखाको वृद्धि विकास, उत्पादन र स्वास्थ्य प्रभावित हुनगै वाखापालन व्यवसायबाट प्राप्त हुने आर्थिक लाभ समेत ह्रास हुन पुग्दछ ।यसर्थः वाखाको जातिय क्षमता वमोजिमको उत्पादन तथा उत्पादकत्वप्राप्त गर्न वाह्य परजिविको नियन्त्रण अत्यावश्यक देखिन्छ । यसै तथ्यलाई मनन् गर्दै प्रदेश सरकारले डिपिङ्ग टयाङ्क निर्माण कार्यक्रम अघि बढाएको छ ।

(१) **कार्यक्रम सन्चालन प्रकृयाः**

(क) सम्बन्धित कार्यालयलेबार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) यस कार्यक्रम अन्तर्गत सम्बन्धित कार्यलयले प्रदान गर्ने अनुदान रकम डिपिङ्ग टयाङ्कको भौतिक संरचना निर्माण कार्यमा मात्र खर्च गर्नु पर्नेछ ।

(ग) साझेदारिमा डिपिङ्ग टयाङ्क निर्माणका लागि छनौट गरिने व्यवसायिक फार्म र तिनले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरु निम्न बमोजिम हुनेछ ।

(१) छनौट गरिने व्यवसायिक बाखापालन फार्ममा कम्तिमा २० वटा प्रजनन् योग्य माउ वाखा भएको हुनु पर्नेछ ।

(२) डिपिङ्ग टयाङ्क *अनुसूची– १३* बमोजिम निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

(३) डिपिङ्ग टयाङ्कनिर्माण गरिने स्थल प्राविधिक दृष्टिकोणवाट उपयुक्त हुनु पर्नेछ ।

(४) फार्ममा जैविक सुरक्षा (Bio Security) का उपायहरु अवलम्वन गर्नु पर्नेछ ।

(५) छनौट गरिएका फार्महरुमा भएका प्रजनन् योग्य वोका र माउ वाखाको छनौट तथा टयागिङ्ग गर्ने, कमसल बोकाहरुलाई क्याष्ट्रेशन र पाठीहरुलाई हटाउने गर्नु पर्नेछ ।

(६) फार्ममा वर्षमा ३ पटक वाह्य परजिवी नियन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।

(७) वाखापालन फार्ममा अनिवार्य रुपले पी.पी.आर. विरुद्धको खोप लगाएको हुनु पर्नेछ ।

(८) बाखाहरुको बीमा गरेको हुनु पर्नेछ ।

प्रमुख सचिव

सचिव

प्रमुख सचिव

परिच्छेद ७

बोयर बोका वितरण कार्यक्रम

१४. व्यवसायीक बाखा फार्ममा बोयर बोका वितरण कार्यक्रम

आय आर्जन, रोजगारी श्रृजना र गरिवी न्यूनिकरणका सन्दर्भमा वाखापालन व्यवसायको महत्वपूर्ण स्थान रहेको छ। बिगतमा समेत मासु उत्पादनका लगि उपयुक्त मानिएका उच्च उत्पादकत्वयुक्त बिदेशी नश्लका बाखाहरु आयातगरि स्थानिय जातका बाखाको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धिका लागि जातिय सुधारका प्रयाशहरु हुँदै आएकोमा पछिल्ला केही बर्ष यता बाखापालक कृषकहरु माझ बोयर जातको बाखाको लोकप्रियता अप्रत्याशित रुपले बढेको छ । नेपालको मध्यपश्चिम र सुदुर पश्चिम क्षेत्रमा संचालित विभिन्न आयोजनाहरुले बिदेशबाट बोयर जातको बाखा आयात गरि बितरण गरेता पनि प्रदेश नं. १ मा भने त्यस्ता आयोजनाहरु सन्चालनमा नहरेकाले कृषकहरुले महँगो मूल्यमा ब्याडका बोका खरिद गर्नुपरेको अवस्था छ । यहि परिप्रेक्षमा बाखाको नश्ल सुधार गरि उत्पादकत्व वृद्धि गर्न तथा व्यवसायिकरणमा टेवा पुर्याउने हेतुले प्रदेश सरकारले बोयर जाताका बाखाको ब्याडको बोका वितरणकार्यक्रम संचालनमा ल्याएको छ ।

(१) **कार्यक्रम सन्चालन प्रकृयाः**

(क) सम्बन्धीत कार्यालयले बोयर बोका वितरण कार्यक्रम संचालन गर्नका लागी बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) व्यवसायीक बाखापालन फार्मको हकमा प्रति फार्म कम्तिमा २५ वटा प्रजनन् योग्य माउ बाखा र कृषक समूह/समिति/सहकारीको हकमा प्रति कृषक कम्तिमा ५ वटा माउ बाखा भएको १० घरधुरीका बिच एउटा बोयर बोका बितरण गर्न सकिनेछ ।

(ग) यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्रजननको लागि निम्न गुण भएको ब्याडको बोयर बोका खरिद गर्नुपर्नेछ ।

(१) दुई वा दुई भन्दा बढी पाठापाठी जन्माउने माउ बाखाको सन्तान भएको ।

(२) बोकाको माउ (Dam)रबाउ(Sire)को बीच नाता नभएको ।

(३) राम्रो दूध दिने माउबाट जन्मेको ।

(४) जातीय गुण प्रष्ट देखिने भएको ।

(५) दुवै अण्डकोष राम्रोसँग विकास भएको र समान आकार प्रकारको भएको ।

(६) फुर्तिलो, दानापानी रुचाएर खाने, छाला, रौं सफा र चम्किलो, उमेर अनुसार शारिरिकवृद्धि भएको ।

(७) चौडा छाती, बलियो खुट्टा तथा टाउको र गर्दनको अनुपात मिलेको शरीर भएको ।

(८) प्रजनन् सम्बन्धि रोग तथा अन्य रोगहरुबाट मुक्त रहेको ।

(९) ६ महिना उमेर पुगेको र कम्तिमा ३० किलो शारिरीक तौलभएको ।

प्रमुख सचिव

सचिव

परिच्छेद ८
घाँस विकास कार्यक्रम संचालन

१५. घाँस बिकास कार्यक्रम सन्चालन

पशुपालन क्षेत्रको व्यवसायिकरणका माध्यमबाट एकातर्फ दूध र मासुको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्नुपर्ने अवस्था छ भने अर्कोतर्फ व्यवसायिक दिगोपनका लागि प्रतिष्पर्धात्मक क्षमताको विकास र लागत मूल्य न्यूनिकरण पनि हाम्रो सन्दर्भमा उत्तिकै महत्वपूर्ण छ । बर्षै भरि हरियो घाँसको उपलव्धता सुनिश्चित गर्नका लागि व्यवसायिक कृषक तथा कृषक समूह/समिति/सहकारी मार्फत उन्नतजातका हिउदे, वर्षे र वहुवर्षे घाँसेवालीहरुको खेति प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने आवश्यक्ता देखिएको छ ।उन्नत घाँस खेती बिस्तारका लागि प्रदेश सरकारले विभिन्न किसिमका प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु जस्तै घाँसको वीउ/ बेर्ना/ सेट्स/स्लिप/ स्यापलिङ्ग आदिको उत्पादन र वितरण, हिउँदे/बर्षे/वहुबर्षे घाँसको विउँ/बेर्ना/सेट्स वितरण,उन्नत घाँस खेतिको आधारमा अनुदान उपलब्ध गराउने, सामुदायीक वन तथा खेर गएको जग्गामा घाँस खेति विकास, घाँस खेतिको लागि सिंचाइ व्यवस्थापन गर्न सोलार बोरिङ्ग स्थापना, मल्टिफङ्गसन ग्रास हार्भेस्टरवितरण र मोटर सहित को च्याफकटर मेशिन वितरण जस्ता कार्यक्रमहरु संचालनभएको छ ।

(१) **हिउदे/वर्षे/वहुवर्षे घाँसको विउ/वेर्ना/सेट्स वितरण कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाः**

(क) पशुपालनमा आवद्ध व्यवसायिक कृषक/समूह/समिति/सहकारी, कम्पनी, फर्म र निजी उद्यमीहरुलाई बार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम बजेटको सिमा भित्र रही निःशुल्क वितरण गर्नु पर्नेछ ।

(ख) प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४, प्रदेश आर्थिक कार्यविधी नियमावली, २०७५, सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड, कार्यविधि र मितव्ययिता सम्बन्धि निर्देशिका २०७५, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिमको खरिद प्रकृया अपनाइनेछ ।

(२) **उन्नत घाँस खेतिको आधारमा अनुदान कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाः**

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) पशु आहारा प्रयोजनको लागि खेति गरिएको बहुवर्षिय घाँसको क्षेत्रफलको आधारमा प्रति हेक्टर रु. ५० हजार सम्म अनुदान उपलब्ध गराईनेछ ।

(ग) बिऊ उत्पादन प्रयोजनको लागि खेति गरिएको हिउँदे/बर्षे/वहुवर्षिय घाँसको हकमा समेत क्षेत्रफलको आधारमा प्रति हेक्टर रु.५० हजार सम्म अनुदान दिन सकिनेछ तर यस्तो अनुदान प्राप्त गर्नका लागि सम्बन्धित कार्यालयसंग पहिला नै कन्ट्याक्ट फार्मिङ्गको सम्झौता गरेको हुनु पर्नेछ ।

(३) **सामुदायीक वन तथा खेर गएको जग्गामा घाँस खेति विकास कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाः**

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

सचिव

प्रमुख सचिव

(ख) सामुदायीक वन क्षेत्र भित्र कम्तिमा ५ हेक्टर जग्गामा घाँस विकास गरेको हुनु पर्नेछ ।

(ग) यस कार्यक्रम अन्तर्गत सम्बन्धित कार्यालयबाट प्रदान गरिने अनुदान रकम निम्न कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

(१) डाँले घाँसको विरुवा खरिद र रोपण ।

(२) हिउँदेघाँसको बिऊ खरिद र वितरण ।

(३) बर्षे घाँसको बिऊ खरिद र बितरण ।

(४) बहुवर्षिय घाँसको बिऊ/बेर्ना/स्लीप/सेट्स खरिद र बितरण ।

(५) घाँसको नर्सरी/श्रोतकेन्द्र स्थापना ।

(६) घाँस खेतिमा सिंचाई व्यवस्थापन ।

(७) घाँस खेतिको लागि आवश्यक पर्ने मेशिन औजार र उपकरण खरिद ।

(८) घाँस खेति गरिएको क्षेत्रको घेरवार र जैविक बारबन्देज ।

(४) **मल्टिफङ्गसन ग्रास हार्भेस्टरवितरण कार्यक्रम संचालन प्रकृयाः**

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धीत कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) व्यवसायिक किसिमले प्रति फार्म/कृषक/व्यवसायी कम्तिमा २० वटा बयस्क गाई/भैसीपालन गरिरहेका १० वटा फार्म/कृषक/व्यवसायीहरुले संयुक्त रुपमा मल्टिफङ्गसन ग्रास हार्भेष्टर प्रयोग गर्ने प्रतिबद्धता जनाएमा त्यस्ता फार्म/कृषक/व्यवसायीहरुलाई कार्यक्रम सन्चानमा प्राथमिकता दिईनेछ ।

(ग) साईलेज बनाउने प्रयोजनको लागि प्रत्येक फार्म/कृषक/व्यवसायी संग कम्तिमा २ हेक्टर क्षेत्रफलमा घाँस खेति गरेको हुनु पर्नेछ ।

(घ) मल्टिफङ्गसन ग्रास हार्भेस्टर वितरण गर्दा व्यवसायीक पशुपालनमा "असल आहारा व्यवस्थापन अभ्यास" अनुसरण गरि घाँस कम खेर जाने पद्धति अवलम्बन गर्नेलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

(५) **घाँस खेतिको लागि सिंचाइ व्यवस्थापन गर्न सोलार बोडिङ्ग कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाः**

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) छनौट गरिने व्यवसायिक गाई/भैसी पालक कृषक/फार्म/व्यवसायीले कम्तिमा २० वटा दुधालु गाई/भैसीपालन गरेको हुनु पर्नेछ ।

(ग) पशु आहाराको लागि कम्तिमा २ हेक्टर क्षेत्रफलमा घाँस खेति गरेको हुनु पर्नेछ ।

(घ) घाँस खेतिको लागि सिंचाइ व्यवस्थापन गर्न सोलार बोडिङ्ग वितरण गर्दा व्यवसायीक पशुपालनमा "असलआहारा व्यवस्थापनअभ्यास" अनुशरण गरि घाँस कम खेर जाने पद्धति अवलम्बन गर्नेलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

(६) **मोटर सहितको च्याफकटर मेशिन वितरण कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाः**

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) छनौट गरिने कृषक/फार्म/व्यवसायीले गाई/भैसीको हकमा कम्तिमा ५ वटा वयस्क गाईभैसी, बाख्राको हकमा कम्तिमा २० वटा माउ बाख्रार मासुको लागि पाडापालन गर्नेको हकमा कम्तिमा १५ वटा पाडापालन गरेको हुनु पर्नेछ ।

(ग) मोटर सहित को च्याफकटर मेशिन वितरण गर्दा व्यवसायीकपशुपालनमा "असलआहारा व्यवस्थापनअभ्यास" अनुशरण गरि घाँस कम खेर जाने पद्धति अवलम्बन गर्नेलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

परिच्छेद ९

ब्यवसायीक पशुपन्छी फार्म प्रबर्द्धन कार्यक्रम

१६. ब्यवसायीक पशुपन्छी फार्म प्रबर्द्धन कार्यक्रम

(१) **ब्यवसायिक बँगुर फार्ममा खोर निर्माण/सुधार तथाजैविक सूरक्षा कार्यक्रमसंचालन प्रक्रियाः**

बंगुरपालन ब्यबसाय मार्फत आयआर्जन एवं स्वरोजगार प्रवर्द्धन गर्ने ध्येयले स्वच्छ वातावरणमा स्वस्थ बँगुरपालनलाई प्रश्रय दिइ गुणस्तरिय मासु उत्पादन सुनिश्चित गर्ने तथा छाडा बंगुरपालनलाई निरुत्साहित गर्ने सोंचका साथ व्यवसायिक बँगुर फार्ममा खोर निर्माण/सुधार तथा जैविक सुरक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) यस कार्यक्रममा सहभागी हुनेबँगुर पालक कृषक/फार्म/व्यवसायिले पहाडी क्षेत्रको हकमा पाठापाठी उत्पादन प्रयोजनले कम्तिमा ५ वटा भुनी वा मासु उत्पादन प्रयोजनले कम्तिमा १० वटा बँगुर पालेको हुनु पर्नेछ भने तराई क्षेत्रको हकमा पाठापाठी उत्पादन प्रयोजनले कम्तिमा १० वटा भुनी वा मासु उत्पादन प्रयोजनले कम्तिमा २० वटा बँगुर पालेको हुनु पर्नेछ ।

(ग) यस कार्यक्रम अन्तर्गत सम्बन्धित कार्यालयवाट प्रदान गरिने अनुदान रकम निम्न कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

सचिव

प्रमुख सचिव

(१) बँगुरको खोर निर्माण र सुधार गर्न ।

(२) बँगुर फार्ममा आवश्यक पर्ने औजार/उपकरण खरिद गर्न।

(३) बँगुर फार्ममा बारबंदेज र जैविक सुरक्षाको प्रबन्ध गर्न ।

(४) बँगुर फार्ममा बायोग्याँस निर्माण तथा फोहर व्यवस्थापन गर्न ।

(५) बँगुर फार्ममा पानिको व्यवस्था, विद्युतिय मोटर र नमासिने प्रकृतिका सरसफाई सामग्री खरिद गर्न ।

१७. व्यवसायिक गाईभैंसी फार्महरुलाई गोठ निर्माण/सुदृढिकरण तथा जैविक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन प्रक्रियाः

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) छनौट हुने साझेदारले *अनुसूची– १२* बमोजिमको असल पशुपालन अभ्यास पालना गर्नु पर्नेछ ।

(ग) यस कार्यक्रमको प्रयोजनको लागि व्यवसायी गाईभैंसी पालन फार्मको बर्गिकरण निम्न बमोजिम हुनेछ ।

(१) साना व्यवसायीक गाईभैंसी पालन फार्मः ५ देखि १० वटासम्म उन्नत दुधालु गाईभैंसी पालन गरी दूध उत्पादन र बेचबिखन गर्ने गरेको ।

(२) मझौला व्यवसायीक गाईभैंसी पालन फार्मः ११ देखि ३० वटासम्म उन्नत दुधालु गाईभैसी पालन गरी दूध उत्पादन र बेचबिखन गर्ने गरेको ।

(३) ठूला व्यवसायीक गाईभैसीपालन फार्मः ३० भन्दा बढि उन्नत दुधालु गाईभैंसी पालन गरी दूध उत्पादन र बेचबिखन गर्ने गरेको ।

(घ) कार्यक्रम सन्चालनका लागि उपलब्ध गराईने आर्थिक सहयोग निम्न बमोजिम हुनेछ ।

(१) साना व्यवसायीक गाईभैसी पालन फार्मलाई उन्नत नश्लका गाईभैंसी खरिद र पशु बीमा वापत प्रति पशु रु २० हजारका दरले प्रति कृषक/फार्म/व्यवसायी बढीमारु. २,००,०००/– (दूई लाख) सम्म आर्थिक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।

(२) मझौला व्यवसायीक गाईभैंसी पालन फार्मलाई निम्न क्रियाकलाप सन्चालनका लागि प्रति कृषक/फार्म/व्यवसायी बढीमा रु. ३,००,०००/– (तिन लाख) सम्म आर्थिक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।

(क) गोठ निर्माण/सुधार तथा फार्मको बारबन्देज र जैविक सुरक्षा आदि ।

(ख) पशु प्रजनन्, पशु आहारा तथा अन्य व्यवस्थापकिय कार्यमा सहयोग पुग्ने मेशिनरी औजारहरु जस्तै कृत्रिम गर्भाधान उपकरण, ग्राईण्डर, च्याफकटर, काउ म्याट, मिल्क क्यान, व्हील ब्यारो आदि खरिद ।

(३) मझौला व्यवसायिक गाईभैंसी पालन फार्मलाई पालिएका पशु संख्याको आधारमा प्रदान गरिने अनुदान रकमको वर्गिकरण निम्न बमोजिम हुनेछ ।

(क) ११–१५ दुधालु गाईभैंसी पालेकोफार्मलाई अधिकतम रु. २,२५,०००/–

सचिव

प्रमुख सचिव

(ख) १६–२० दुधालु गाईभैंसी पालेकोफार्मलाई अधिकतम रु. २,५०,०००/–

(ग) २१–२५ दुधालु गाईभैंसी पालेकोफार्मलाई अधिकतम रु. २,७५,०००/–

(घ) २६–३० दुधालु गाईभैंसी पालेकोफार्मलाई अधिकतम रु. ३,००,०००/–

(४) ठूला व्यवसायीक गाईभैंसी पालन फार्मलाई निम्न क्रियाकलाप सन्चालनका लागि प्रति कृषक/फार्म/व्यवसायी बढीमा रु. ५,००,०००/–(पाँच लाख) सम्म अनुदान प्रदान गरिनेछ।

(क) गोठ निर्माण/सुधार, फार्मको बारबन्देज र जैविक सुरक्षा आदि ।

(ख) पशु प्रजनन्, पशु आहारा तथा अन्य व्यवस्थापकिय कार्यमा सहयोग पुग्ने मेशिनरी औजारहरु जस्तै कृत्रिम गर्भाधान उपकरण, ग्राईण्डर, च्याफकटर, काउ म्याट, मिल्क क्यान, व्हील ब्यारो आदि खरिद ।

(ग) मिल्किङ्ग मेशिन/मिल्किङ्ग पार्लर/फोरेज बल्क मेशिन/ यू.एम.एम.बी.मेशिन/विद्युतिय फिडर/साइलोपिट/ डिप बोरिङ्ग/चिलिङ्ग भ्याट/पाश्चुराईजर आदी खरिद तथा जडान ।

(५) ठूला व्यवसायिक गाईभैंसी पालन फार्मलाई पालिएका पशु संख्याको आधारमा प्रदान गरिने अनुदान रकमको वर्गिकरण निम्न बमोजिम हुनेछ ।

(क) ३१–५० दुधालु गाईभैंसी पालेको फार्मलाई अधिकतम रु. ३,२५,०००/–

(ख) ५१–७५ दुधालु गाईभैंसी पालेको फार्मलाई अधिकतम रु. ३,५०,०००/–

(ग) ७६–१०० दुधालु गाईभैंसी पालेको फार्मलाई अधिकतम रु. ४,००,०००/–

(घ) १०० भन्दा बढी दुधालु गाईभैंसी पालेको फार्मलाई अधिकतम रु. ५,००,०००/–

१८. व्यवसायिक बाख्राफार्महरुलाई खोर निर्माण/सुधार तथा जैविक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन प्रक्रिया:

(१) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ । यस कार्यक्रमको प्रयोजनको लागि व्यवसायीक बाख्रापालन फार्मको वर्गिकरण निम्न बमोजिम हुनेछ ।

(क) निजी व्यवसायीक बाख्रापालन फार्मः कम्तिमा २० वटा प्रजनन् योग्य माउबाख्रापालन गरेको फार्म ।

(ख) सामुहिक व्यवसायीक बाख्रापालन फार्मः बाख्रापालक कृषक समूह/समितिमा आबद्ध भएका र प्रति समूह कम्तिमा १० जना सदस्य भै प्रति सदस्य कम्तिमा १० वटा प्रजनन् योग्य माउ बाख्रा पालन गरेको वा सो संख्यामा बाख्रापालन गरी व्यवसाय शुरु गर्ने फार्म ।

(ग) सहकारी व्यावसायिक बाख्रा पालन फार्मः कम्तिमा २५ जनासदस्यहरु सहकारीमा आवद्ध भएका र प्रति सदस्य कम्तिमा १० वटा प्रजनन् योग्य माउबाख्रा पालन गरेका फार्म ।

(२) निजी, सामूहिक वा सहकारी व्यवसायिक बाख्रापालन फार्मलाई निम्न कृयाकलाप संचालनका लागि अधिकतम रु. २,५०,००० (दुईलाख पचास हजार)अनुदान सहयोग प्रदान गरिनेछ।

(क) बाख्राको खोर निर्माण/सुधार ।

(ख) फार्मको जैविक सुरक्षाको लागि बारबन्देज ।

सचिव

प्रमुख सचिव

(ग) डिपिङ्ग ट्याङ्क निर्माण ।

(घ) घाँस विकास तथा नर्सरी स्थापना ।

(ङ) प्रजनन् बोका खरिद तथा कृ.ग. व्यवस्थापन ।

(च) फार्म व्यवस्थापनमा आवश्यक औजार उपकरण खरिद ।

१९. अण्डा उत्पादन गर्ने व्यवसायीक फार्महरुलाई जैविक सुरक्षा तथा खोर निर्माण/सुधार कार्यक्रम संचालन प्रक्रिया:

(१) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(२) कम्तिमा २००० (दुई हजार) वटा लेयर्स कुखुरा पालन गरिरहेको कुखुरापालक कृषक/फार्म/व्यवसायीलाई मात्र कार्यक्रममा समावेस गरिनेछ

(३) छनौट हुने साझेदारले संघिय सरकारबाट जारी भएको "व्यवसायीक पंक्षी फार्म तथा ह्याचरी संचालन निर्देशिका, २०७१" का प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

(४) यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदान गरिने अनुदान रकम निम्न कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ ।

(क) कुखुराको खोर निर्माण/सुधार ।

(ख) व्यवसायिक कुखुरा पालन फार्ममा आवश्यक पर्ने औजार/उपकरण खरिद र जडान ।

(ग) कुखुरा फार्ममा बारबंदेज र जैविक सुरक्षाको प्रबन्ध ।

(घ) व्यवसायिक कुखुरापलन फार्मबाट निस्कने फोहर व्यवस्थापन आदी ।

परिच्छेद १०

स्थानिय तहको लागत सहभागितामा प्रस्तावनामा आधारित कार्यक्रम

२०. स्थानिय तहको लागत सहभागितामा प्रस्तावनामा आधारित कार्यक्रम:

देशमा संघियता कार्यान्वयन संगै स्थानिय, प्रदेश र संघिय गरि तिन तहका सरकार मार्फत राज्य सन्चालन भैरहेको अवस्थामा यिनिहरु बिचको विस्वाशिलो अन्तर सम्बन्ध र कार्यगत समन्वय मार्फत आम कृषक समुदायको हित बृद्धिमा टेवा पुर्याउनु आजको आवस्यक्ता हो । विकास कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्दा कतिपय क्षेत्रका आवश्यक्ताहरुमा प्रयास ध्यान नपुगेको हुन सक्दछ । खासगरी स्थानिय र प्रदेश सरकारले आफ्ना कार्यक्रमहरु मार्फत सम्बोधन गर्न नसकेका कार्यक्रमहरु यदि सँच्चिकै आवस्यक र कृषकहरुबाट माग हुने हो भने त्यस्ता केही कार्यक्रमहरु स्थानिय तह र प्रदेश सरकारको साझेदारीमा सम्पन्न गर्न सकियोस भन्ने अभिप्रायले प्रदेश सरकारले कृषक, उद्यमी, व्यवसायी, फर्म, कम्पनी, समुह/समिति, सहकारीसंघ/संस्थाहरुको प्रस्तावनामा आधारित भै स्थानिय तह समेतको साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन गर्ने सोच अगाडी सारेकोछ ।

(१) **कार्यक्रम संचालन प्रक्रिया :**

सचिव प्रमुख सचिव

(क) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेट र अख्तियारी मुताविक यस कार्यविधिको परिच्छेद २ को दफा ४ को उपदफा (१) देखि (९) सम्मका प्रावधानहरु अवलम्बन गर्नेछ ।

(ख) पशुपन्छी विकास सम्बन्धी स्वीकृत कार्यक्रमा नसमेटिएको कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

(ग) जिल्लामा रहेका महिला, दलित, जनजाति, पिछडिएको समुदाय, असाहाय र एकल महिलालाई लक्षित गरि कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।

(घ) भौतिक पूर्वाधार विकासका दृष्टकोणले दुर्गम स्थानलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

(ङ) प्रस्ताविक कार्यक्रममा स्थानिय तहको समेत लागत साझेदारी हुने प्रतिबद्धता हुनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ११

व्यवसायिक पशु फार्महरुमा एकिकृत घुम्ति विशेषज्ञ पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम

२१. व्यवसायिक पशु फार्महरुमा एकिकृत घुम्ति बिशेषज्ञ पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम संचालन प्रक्रिया :

निर्वाहमुखिं पशुपालन क्रमशः व्यवसायिकता तर्फ उन्मुख भैरहँदा उत्पादनशिल उन्नत नक्ष्लका पशुहरुको संख्यामा बढोत्तरी हुँदै गएको छ । तर उन्नत नक्ष्लका पशुहरुको समुचित व्यवस्थापन हुन नस्कदा विभिन्न खाले समस्याले सताउने र कृषकहरुले अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्न नसकिरहेको अवस्था पनि छ । यस परिस्थतिमा चौतर्फि रुपमा विशेषज्ञ पशु स्वास्थ्य सेवाको माग रहेता पनि त्यसको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्नु चौनौतिपूर्ण समेत देखिन्छ । यहि परिप्रेक्षमा प्रदेश सरकारले व्यवसायिक पशुपालन फार्महरुलाई लक्षित गरि एकिकृत रुपमा विशेषज्ञ पशु स्वास्थ्यघुम्ति सेवा मार्फत प्राबिधिक सेवाटेवाको पहुँच विस्तार गर्ने सोंच अगाडी सारेकोछ ।

(१) कार्यक्रम सन्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले बार्षिक स्विकृत कार्यक्रम बजेटको आधारमा रोग निदान, उपचार र घुम्ति सेवा सन्चालन हुने कुराको प्राचार प्रसारको प्रबन्ध गर्नेछ ।

(२) कार्यालय प्रमुखले तोकेको प्राबिधिकले स्थानिय तहमा कार्यरत पशु सेवा शाखा समेतको परामर्शमा जिल्लामा रहेका व्यवसायिक फार्महरुको पहिचान र तिनले भोगेका समस्या सम्बोधन हुने गरि विशेषज्ञ टोली परिचालन हुने पूर्व तयारी गर्नेछ ।

(३) बिशेषज्ञ टोलीमा पशु स्वास्थ्य, प्रजनन्, आहारा र व्यवस्थापन संग सम्बन्धित कम्तिमा २ जाना विशेषज्ञहरुको संलग्नता हुनु पर्नेछ ।

(४) व्यवसायिक किसिमले गाई, भैंसी, भेंडा, बाख्रा, बंगुर र कुखुरा पालन गर्नेफार्महरुलाई लक्षित गरि घुम्ति विशेषज्ञ पशु स्वास्थ्य सेवा सन्चालन हुनेछ ।

(५) घुम्ति विशेषज्ञ पशु स्वास्थ्य सेवा मार्फत निम्न किसिमका सेवा प्रवाह गरिनेछ ।

(क) गाईभैंसीमा देखिने पशु प्रजनन् सम्बन्धि बिकृति, थुनेलो र अन्य आर्थिक रुपमा नोक्सानि पुर्याउने रोगहरुको निदान र उपचार ।

सचिव

प्रमुख सचिव

(ख) पशु स्वास्थ्य, आहारा र व्यवस्थापकिय पक्ष सम्बन्धि परामर्श सेवा ।

(ग) नविनतम् प्रबिधि सम्बन्धि जानकारी ।

(घ) बाँझोपन निवारण ।

(६) एकिकृत घुम्ति विशेषज्ञ पशु स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरिने थप आधारहरु निम्न बमोजिम हुनेछ ।

(क) ब्यवसायिक फार्महरुले समस्या उल्लेख गरि दिएको लिखित निवेदन ।

(ख) स्थानिय तहको पशु सेवा शाखाले पहिचान गरि जानकारी दिएका कृषक र समस्याहरु ।

(ग) कार्यालयमा अभिलेखित व्यवसायिक फार्महरुले माग गरेको सेवा ।

(घ) निजी भेटेरिनरी/प्रबिधिकहरुले फार्महरुमा समस्याको पहिचान गरी दिएको जानकारी ।

परिच्छेद १२
विविध

२२. आर्थिक प्रशासन सेवा :

कार्यक्रमको लेखा, लेखाङ्कन र लेखा परिक्षण प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन २०७४, प्रदेश आर्थिक कार्यविधी नियमावली २०७५, सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड, कार्यविधि र मितव्ययिता सम्बन्धि निर्देशिका २०७५, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम हुनेछ ।

२३. प्रचलित कानून लागु हुने : कार्यविधिमा उल्लेखित प्रावधानहरु प्रचलित कानून संग बाझिएमा बाझिएको हद सम्म अमान्य हुनेछ।

२४. बाधा अड्काउ फुकाउने (खारेजी एबं संशोधन)

(१) कार्यविधि कार्यान्वयनका सन्दर्भमा भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले आवश्यक निर्णय गर्न सक्नेछ ।

(२) कार्यविधि कार्यान्वयनमा बाधा अड्चन आइपरेमा वा विवाद उत्पन्न भएमा भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(३) कार्यविधिलाई आवश्यकता अनुसार प्रदेश सरकार भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले खारेजी वा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसुची– १

प्रस्ताव आव्हान को सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति.............

प्रदेश सरकार .... मन्त्रालय/ निर्देशनालय/ विज्ञ केन्द्रको आ.व. २०७५/.... को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम मुताविक देहायका कार्यक्रमहरु" पशुपंक्षी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०७५" बमोजिम लागत साझेदारीमा संचालन गर्न ईच्छुक आवेदकहरुबाट यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १५औं दिन सम्म कार्यालय समय भित्र प्रस्ताव दर्ता गर्नु हुन यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । साथै रित नपुगि वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरु छनौटका लागि समावेस हुन नसक्ने व्यहोरा समेत यसै सूचना द्वारा जानकारी गराईन्छ।थप जानकारीका लागि .... को फोन नं. .... मा सम्पर्क राख्न वा .... वेभसाईट बाट "पशुपंक्षी व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि२०७५" डाउनलोड गर्न सकिने छ ।

क.सं.	*कार्यक्रमको नाम*	*संख्या*	*अधिकतम साझेदारी रकम रु.*	*प्रस्ताव पेश गर्न सक्ने सम्भावित साझेदारहरु*

प्रस्तावसाथसम्मिलितहुनुपर्नेकागजातहरुः

१. अनुसूची–२ बमोजिम रु.१०को हुलाक टिकट टांस गरेको आवेदन।
२. आवेदकको नेपाली नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी।
३. कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रकृयामा तोकिए बमोजिमका अनसुचीहरु।
४. कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थलको जग्गाको स्वामित्व देखिने कागजातको प्रतिलिपी।
५. लिजमा लिएको जग्गाको हकमा करारनामा वा सम्झौता पत्र।
६. प्रचलित कानून बमोजिम आधिकारिक निकायमासंस्था/फर्म/व्यवसायदर्ता/नविकरण र पान/भ्याट दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि।
७. समुह/समिति/सहकारीको हकमा कार्य समितिको निर्णयको प्रतिलिपि।
८. अघिल्लो आ.व.को लेखा परिक्षण प्रतिवेदन र करचुक्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी।
९. अनसूची ४ बमोजिमको लागत साझेदारी गर्ने प्रतिबद्धता, अनुसूची ५ बमोजिमको स्वघोषणा र अनुसूची ६ बमोजिमको सिफारिस पत्र।
१०. कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार थप कागजात आवश्यक परेमा उल्लेख गर्न सकिनेछ।

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसूची– २

आवेदन

श्री.............................

....

विषय : प्रस्ताव पेश गरिएको बारे ।

तहाँ मन्त्रालय/निर्देशनालय/विज्ञ केन्द्रको मिति .... को .... पत्रिकामा प्रकाशित सूचना मुताविक म निवेदकले लागत साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ईच्छुक भई आवश्यक कार्वाहीको लागि यो निवेदन पेश गरेको छु ।

निवेदकको

दस्तखत

मिति :

सम्पर्क नं.

प्रस्तावकको नाम र थर :

स्थायी ठेगाना :

प्रस्तावित कार्यक्रमको नाम :

कार्यक्रम सन्चालन हुने स्थानको पूरा ठेगाना :

संलग्न कागजातहरुको सूची

क.सं.	संलग्न कागजातहरुको विवरण	संख्या
१		
२		
३		
४		
५		
६		
७		
८		

प्रमुख सचिव

अनुसूची–३

व्यवसाय योजना

९क० **प्राविधिक प्रस्ताव**

१	प्रस्तावित कार्यक्रमको नाम		
२	कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने स्थानको ठेगाना		
३	आवेदकको नाम		
४	ठेगाना		
५	आवेदकको सम्पर्क टेलिफोन/मोवाईल नम्बर		
६	आवेदक संस्था/फर्म/कम्पनी/उद्योग/व्यवसायको दर्ता नम्बर		
७	दर्ता भएको कार्यालय र मिति		
८	आबेदक संस्था/फर्म/कम्पनी/उद्योग/व्यवसायको उमेर (दर्ता वा स्थापना पश्चातको अवधि वर्षमा)		
९	भ्याट/पान दर्ता नम्बर		
१०	प्रस्तावित कार्यक्रमको अनुमानित लागत रु.		
११	प्रस्तावकले आफ्नै श्रोतबाट व्यहोर्ने रकम रु.		
१२	सम्बन्धित कार्यालयसंग माग रकम रु.		
१३	**प्रस्तावित कार्यक्रमको उद्धेश्य**		
१४	प्रस्तवित कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थलमा विद्यामान भौतिक पूर्वाधारहरु		

१४.१	सडक सुविधा छ/ छैन		नजिकको बजारको नाम	
१४.२	कस्तो सडक छ(पक्की/कच्चि)		बजार सम्मको दुरी (कि.मी.)	
१४.३	बिजुलीको सुबिधा छ/छैन		सदरमुकाम देखिको दुरी (कि.मी.)	
१४.४	खानेपानीको सुबिधा छ/छैन		जग्गाको स्वामित्व(लिज/आफ्नै)	

१४.५ जग्गा, भवन, मेशिनरी सवारी साधन,उपकरणहरु र पशुहरुको किसिम र संख्या उल्लेख गर्ने ।

सि.नं.	विवरण	इकाई	परिमाण

१५	प्रस्तावित कार्यक्रमबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुनेको संख्या				
१६	लक्षित समुदाय अप्रत्यस लाभान्वित हुनेको संख्या	महिला	दलित	जनजाती	अन्य
१७	प्रस्तावित कार्यक्रमबाट सम्पन्न गरिने कृयाकलापहरुको विवरण				

<table>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>१८</td><td>कार्यक्रम समाप्ति पश्चात अपेक्षित उपलब्धिहरु (बुँदागत रुपमा सम्भव भए परिमाण समेत खुलाउने)</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>१९</td><td>प्रस्तावित कार्यक्रममा अन्य निकायहरु समेत सामेल हुने भए तिनको नाम र सहकार्य रकम खुलाउने
<table>
<tr><th>सिं.नं.</th><th>सहकार्य गर्ने अन्य निकायहरुको नाम</th><th>सहकार्य रकम रु.</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>२०</td><td>प्रस्तावकले विगत वर्षमा सम्पन्न गरेका उल्लेखनिय कार्यहरु (प्रस्तावित कार्यक्रमसंग मेलखाने मात्र)</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>२१</td><td>उपरोक्त कार्य सम्पादनका लागि भएको लगानी रकम (रु.)</td></tr>
<tr><td>२२</td><td>प्रस्तावित कार्यक्रम सम्बन्धि आवेदकको अनुभव र तालिम (अवधि समेत खुलाउने)</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>२३</td><td>आवेदकसँग विद्यमान जनशक्ति विवरण
<table>
<tr><th>सि.नं.</th><th>जनशक्ति विवरण</th><th>दक्षता तालिम/शैक्षिक योग्यता)</th><th></th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>२४</td><td>प्रस्तावित कार्यक्रमले वातावरणमा पर्न सक्ने नकारात्मक असर</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>२५</td><td>वातावरणिय असर न्यूनिकरणका लागि अपनाईने उपायहरु</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>२६</td><td>प्रस्तावित कार्यक्रमले श्रृजना गर्ने थप रोजगारी (संख्या)</td></tr>
</table>

प्रमुख सचिव

सचिव

(२) **आर्थिक प्रस्ताव**

प्रस्तावमा उल्लेखित कृयाकलापहरुको लागत अनुमान र सहकार्यकोको विस्तृत विवरण:

क्र. सं.	मुख्य मुख्य कृयाकलापहरु	इकाई	परिमाण	प्रतिइकाई दर (रु.)	कुल लागत (रु.)	प्रस्तावकको योगदान (रु.)	सम्बन्धित कार्यालयको अनुदानबाट व्यहोरिने रकम (रु.)	प्रस्तावकले व्यहोर्ने रकमको श्रोत
जम्मा (रु.)								
भ्याट (रु.)								
कूल जम्मा (रु.)								

माथि उल्लेखित विवरणहरु ठिक साँचो छ, झुठो ठहरेमा कानुन बमो जिम सजाय भोग्न तयारछु/छौ ।

संस्थाको जिम्मेवार पदाधिकारीको

नाम	
पद	
हस्ताक्षर	
मिति	
संस्थाको छाप	

नोट: आवेदकको योगदानमा जग्गाको मूल्य र चालुखर्च समावेस गर्न पाइने छैन ।

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसूची–४

लागत साझेदारीको प्रतिबद्धता

प्रदेश सरकार .... मन्त्रालय/निर्देशनालय/कार्यालय .... को मिति .... को .... मा प्रकाशित सूचना अनुसार .... महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका ....नं. वडा .... गाउँ/टोल स्थायी ठेगाना भएको श्री .... ले लागत साझेदारीमा .... कार्यक्रम संचालनका लागि पेश गरेको व्यवसाय योजना अनुसार अनुमानित कूल लागत रु .... को .... प्रतिशतले हुन आउने रु .... अक्षरुपी..................... बराबरको लगानी आफ्नो आन्तरिक श्रोतबाट व्यहोरी कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्दछु ।

बायाँ	*दायाँ*

निवेदकको

दस्तखतः

नामः

मितिः

संस्थाको छापः

प्रमुख सचिव

अनुसूची–५

समान प्रकृतिको अनुदान नलिएको स्वघोषणा

प्रदेश सरकार .... मन्त्रालय/निर्देशनालय/विज्ञ केन्द्र .... को मिति .... को .... मा प्रकाशित सूचना अनुसार .... महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका ....नं. वडा .... गाउँ/टोल स्थायी ठेगाना भएको श्री .... ले लागत साझेदारीमा .... कार्यक्रम संचालनका लागि पेश गरेको व्यवसाय योजना संग मेल खाने कार्यका लागि बिगत ३ बर्ष भित्र संघिय सरकार वा प्रदेश सरकार मातहतका मन्त्रालय/निर्देशनालय/विज्ञकेन्द्रबाट अनुदान नलिएको स्वघोषणा गर्दछु । अन्यथा फेला परेर कसुरदार ठहरेमा सम्झौता रद्द लगायत नियमानुसारका अन्य सजाय भोग्न समेत तयार छु ।

बायाँ	*दायाँ*

निवेदकको

दस्तखत

नाम :

मिति :

संस्थाको छाप :

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसूची–६

सिफारिस पत्र

श्री ....

....

विषयः सिफारिस गरिएको बारे ।

उपरोक्त सम्बन्धमा प्रदेश सरकार .... मन्त्रालय/निर्देशनालय/विज्ञ केन्द्र .... को मिति .... मा प्रकाशित सूचना मुताविक .... महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका ....नं. वडा .... गाउँ/टोल स्थायी ठेगाना भएको श्री .... ले लागत साझेदारीमा .... कार्यक्रम संचालनका लागि सिफारिस पाउँ भनि यस कार्यालयमा निवेदन दिएकोमा संलग्न कागजातहरुको अध्ययन तथा आवश्यक जाँचबुझ गर्दा निजले पेश गरेका विवरणहरु सही रहेको र सोही प्रकृतिको कार्यमा बिगत ३ बर्ष भित्र कुनै अनुदान लिएको देखिन नआएकाले निजको प्रस्ताव छनौट प्रकृयामा संलग्न गरिदिनु हुन सिफारिस गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

सिफारिस गर्नेको

दस्तखतः

नामः

मितिः

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसूची–७

स्थलगत प्रमाणिकरण मूल्याङ्कन फारम

(क) सामान्य जानकारी

(१) जिल्ला:

(२) आवेदकको नाम:

(३) स्थायी ठेगाना:

(४) प्रस्तावित कार्यक्रमको नाम:

(५) कार्यक्रम संचालन स्थलको ठेगाना:

(६) स्थलगत प्रमाणिकरण मिति:

(७) स्थलगत प्रमाणिकरणमा संलग्न पदाधिकारीको विवरण:

क्र.सं.	पदाधिकारीहरुको नाम	पद	सहि

(ख) आवेदकको मूल्याङ्कन

क्र.सं.	मूल्याकङ्कनका सूचकहरु	भार	प्राप्ताङ्क
१	भौतिक क्षमता	३०	
१.१	कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थलको जग्गा वा भवन आवेदकको आफ्नै स्वामित्वको छ/छैन		
१.२	प्रस्तावित कार्यक्रम संचालन गर्न प्रयाप्त जग्गा छ/छैन		
१.३	भविष्यमा विस्तारका लागि जग्गा उपब्ध हुनसक्ने संभावना छ/छैन		
१.४	बाढी पहिरोले क्षति नपुग्ने अवस्था छ/छैन		
१.५	कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थलमा बाटो, पानी, बिजुलिको सुविधा छ/छैन		
१.६	भौगोलिक हिसावले उक्त स्थानमा प्रस्तावित कार्यक्रम संचालन गर्न उपयुक्त छ/छैन		
२	प्राविधिक क्षमता	१५	
२.१	प्रस्तावित कार्यक्रमसंग मेल खाने कृयाकलापमा हाल संलग्नता छ/छैन		
२.२	आवश्यक प्राविधिक सेवा टेवा प्राप्त हुन सक्ने अवस्था छ/छैन		
२.३	आवेदक सम्बन्धित विषयको तालिमअनुभव/ प्राप्त छ/छैन		
३	वित्तिय क्षमता	१५	
३.१	आवेदकलागत साझेदारी गर्न सक्नेआर्थिक अवस्थामा छ/छैन		
३.२	साझेदारीका लागि बैंक मौजदात वा संचालित कारोवारको बचत छ/छैन		
३.३	आवश्यक रकम वित्तिय संस्थाबाट ऋण प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था छ/छैन		
४	वातावरणीय उपयुक्तता	१०	

प्रमुख सचिव

क.सं.	मूल्याकङ्कनका सूचकहरु	भार	प्राप्ताङ्क
४.१	प्रस्तावित कार्यक्रम कार्यन्वयन गर्दा स्थानिय बासिन्दाबाट विरोध नहुने अवस्था छ/छैन		
४.२	प्रस्तावित कार्यक्रमले वातावरणम नकारात्मक असर नपुग्ने अवस्था छ/छैन		
५	अन्य पक्षहरु	२०	
५.१	संस्था/व्यक्तिको व्यवसायिक कृयाशिलता छ/छैन		
५.२	दर्ता, नविकरण, अडिट र करचुक्ता अध्यावधिक छ/छैन		
५.३	आवश्यक कच्चा पदार्थ प्राप्त हुन सक्ने अवस्था छ/छैन		
५.४	उत्पादित वस्तुको सहज बजारिकरण हुन सक्ने अवस्था छ/छैन		
६	स्थलगत टोलीको राय	१०	
६.१	प्रस्तावमा उल्लेखित कुरा र स्थलगत अवस्था बिच समानता छ/छैन		
६.२	आवेदक संग लागत साझेदारी गर्न उपयुक्त छ/छैन		
	जम्मा	१००	

नोट : उपरोक्तानुसार स्थलगत प्रमाणिकरणका दौरान सकारात्मक अवस्था भेटीए ५ अङ्क र नकारात्मक अवस्था भेटिए ० अङ्क प्रदान गर्दा कूल ४० अङ्क प्राप्त गर्न सफल प्रस्तावहरुको प्राथमिकिकरण गरिने छ । कूल ४० भन्दा कम अङ्क प्राप्त गरेका प्रस्तावहरु छनौटका लागि प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा सिफारिस समितिमा पेश गरिने छैन ।

(ग) आवेदकसंग विद्यमान भवन, सवारी साधन, ठूला मेशिनरी र उपकरणहरुको विवरण

क.सं.	विवरण	परिमाण	अवस्था

(घ) स्थलगत प्रमाणिकरणमा भेटिएका अन्य थप विवरण भए उल्लेख गर्ने

(१)
(२)
(३)
(४)

(ङ) स्थलगत प्रमाणिकरण टोलिको राय

स्थलगत प्रमाणिकरणमा भेटिएका तथ्यहरुको आधारमा आवेदकसंग लागत साझेदारी गरी प्रस्तावित कार्यक्रम संचालन गर्न उपयुक्त हुन्छ/हुँदैन भनी राय पेश गर्ने ।

क.सं.	स्थलगत प्रमाणिकरण गर्ने पदाधिकारीको नाम	हुन्छ/हादैन	दस्तखत

प्रमुख सचिव

अनुसुची- ८

प्रस्ताव मुल्याकन फारम

क्र.सं.	मूल्यांकनका आधारहरु	भार(प्रतिशत)	प्राप्ताङ्क
१	*संस्थाको उमेर र अनुभव*	*५*	
१.१	३ वर्ष भन्दा घटी	१	
१.२	३ देखि ५ वर्ष सम्म	२	
१.३	६ देखि ८ वर्ष सम्म	३	
१.४	९ देखि ११ वर्ष	४	
१.५	१२ भन्दा बढी	५	
२	*कार्यक्रम कार्यन्वयन स्थलको भौतिकपूर्वाधारको अवस्था*	*२०*	
२.१	सडक सुविधा भएको	४	
२.२	विजुलीको सुविधा भएको	२	
२.३	खानेपानीको सुविधा भएको	२	
२.४	जग्गा आफ्नै भएको	८	
२.५	आफ्नैस्वामित्वकोभवन, भौतिकपूर्वाधार, सवारीसाधन, यन्त्रउपकरणभएको	४	
३	*प्राविधिक दक्षता/सम्बन्धित विषयको तालिम* *(संस्थाको हकमा स्थायी कामदारहरुको)*	*१०*	
३.१	७ दिन अवधि सम्मको तालिम	२	
३.२	७ देखि १५ दिन अवधि सम्मको तालिम	४	
३.३	१६ देखि ३० दिन अवधि सम्मको तालिम	६	
३.४	१ महिना देखि ३ महिना अवधि सम्मको तालिम	८	
३.५	३ महिना भन्दा बढी अवधिको तालिम	१०	
४	*वित्तिय क्षमता*	*४*	
४.१	स्वलगानी गर्न सक्ने आधार भएको	२	
४.२	अन्यनिकायबाट सहयोग प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था रहेको	२	
५	*प्रत्यक्ष लाभाविन्वत संख्या*	*५*	
५.१	५ जना सम्म	१	
५.२	५ देखि १० जना सम्म	२	
५.३	११ देखि १५ जना सम्म	३	
५.४	१६ देखि २० जना सम्म	४	

सचिव

प्रमुख सचिव

क्र.सं.	मूल्यांकनका आधारहरु	भार(प्रतिशत)	प्रासाङ्क
५.५	२१ भन्दा बढी	५	
६	*वातावरणिय उपयुक्तता*	६	
६.१	प्रस्तावित कार्यक्रमको वातावरणिय प्रभाव आंकलन गरिएको	३	
६.२	वातावरणिय प्रभाव न्युनिकरणका उपायहरु सामेल गरिएको	३	
७	*अन्य पक्षहरु*	२०	
७.१	विगतमा सम्पादित काम र प्रस्तावित कार्यक्रम विच तालमेल रहेको	५	
७.२	संस्थाको अवस्थिति र प्रस्तावित कार्यक्रम संचालन स्थल बिचको तादात्म्यता	५	
७.३	कार्यविधि अनुसारका फर्मेट र अनुसूचिहरुको पालना	५	
७.४	भइरहेको व्यवसाय नभइ लगानी गर्न खोजिएको नयाँ व्यवसाय	५	
८	*स्विकृतकार्यविधीकाअनुसारकाथपआधारहरु*	२३	
८.१	सूचना मूताविक सम्बन्धित कार्यालयको प्राथमिकता	५	
८.२	आर्थिक प्रस्तावको गुणस्तर	५	
८.३	प्राविधिक प्रस्तावको गुणस्तर	५	
८.४	व्यावसायिक कार्य योजनाको स्पष्टता	५	
८.५	नियमानुसारको दस्तुर वा टिकट टाँस	३	
९	*पेश भएका विवरणहरुको विश्वसनियता*	७	
९.१	आवस्यक कागजातहरुको संलग्नता	५	
९.२	स्थानिय बासिन्दाबाट विरोध नहुने प्रमाण	२	
	जम्मा	१००	

नोटः

- *उपरोक्तानुसार व्यवसाय योजनाको मूल्याङ्कन गर्दा न्यूनतम ५० प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेका प्रस्तावहरु मात्र छनौटमा सामेल हुनेछन् ।*
- *प्रस्ताव मुल्यांकन समितिले आवश्यक ठानेमा कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार मूल्याङ्कनका आधार र भारहरु परिमार्जन वा थपघट गरी सम्वन्धित कार्यालय प्रमुख वाट स्वीकृत गराई लागु गर्न सक्नेछ ।*

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसूची–९

सम्झौता-पत्र

प्रदेश सरकार, ... मन्त्रालय/निर्देशनालय/विज्ञकेन्द्र .... को आ.व.................को स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार लागत साझेदारीमा ....कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि मिति .... गते ....प्रकाशित सूचना मुताविक पेश हुन आएका प्रस्तावहरु मध्ये यस मन्त्रालय/निर्देशनालय/ विज्ञ केन्द्रको मिति .... को..........स्तरिय निर्णयबाट श्री ....को प्रस्ताव छनौट भएको हुँदा ....*(यस पछि प्रथम पक्षभनिने)* र श्री ....*(यस पछि दोश्रो पक्ष भनिने)*का बीच तपसिल बमोजिमका शर्तहरु पालना गरीकार्यक्रम सन्चालन गर्न मन्जुरभै यो द्विपक्षियसम्झौता गरिदियौं/लियौं । इति सम्बत .... साल .... महिना .... गते .... रोज शुभम् ।

तपसिल

(१) ....कार्यक्रम..........जिल्ला.........महा/उपमहा/नगर/गाउँपालिका ....नं. वडाको ....गाउँ/टोलमा मिति ....सम्ममा सम्पन्न गरिनेछ ।

(२) प्रथम पक्षले ....कार्यक्रम संचालनको लागि दोश्रो पक्षले पेश गरेको व्यवसाय योजना मुताविक निम्न बमोजिमका कृयाकलापहरुका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने छ ।

क्र.स.	*कृयाकलाप विवरण*	*अनुमानित लागत रु*	*प्रथम पक्षले व्यहोर्ने रु*	*दोश्रो पक्षले व्यहोर्ने रु*
	जम्मा			
अक्षरुपी				

(३) प्रथम पक्षले अनुदान रकमबाट ३ (तित) प्रतिशत कन्टिजेन्सी वापत र नियमानुसारका अन्य कर कट्टा गरी बाँकी रकम दोश्रो पक्षको बैङ्क खातामा भुक्तानी दिनेछ ।

(४) दोश्रो पक्षले स्वीकृत प्रस्ताव मुताविकको डिजाईन र लागत ईष्टिमेट अनुसारका सम्पूर्ण कार्यहरु उच्च गुणस्तर कायम राखी निर्धारित समय भित्र सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

(५) कार्यक्रम कार्यान्वयनका लगि आवश्यक निर्माण सम्बन्धि डिजाईन, ईष्टीमेट, सुपरभिजन, रनिङ्ग विल, अन्तिम विल र कार्य सम्पन प्रतिवेदन लगायतका सबै प्राविधिक कार्यहरु तथा निर्माण, खरिद, ढुवानी, संचालन र जग्गाको व्यवस्था आदि दोश्रो पक्षले गर्नेछ ।

(६) दोश्रो पक्षले सुरुमा आफ्नो लगानीबाट कार्य सुरुवात गरि सम्पन्न भएको कामको नेपाल सरकारबाट मान्यता प्राप्त प्राविधिकले तयार गरेको मेजरमेन्ट बुक, रनिङ्ग बिल, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन, नियमानुसारको भ्याट बिल, र अन्य आवस्यक कागजात सहित भुक्तानीका लागि पेश गरे पाश्चात प्रथम पक्षले स्थलगत प्राविधिक प्रतिवेदनको आधारमा मनासिव ठहरे बढीमा दूई किस्तामा अनुदान रकम भुक्तानी गर्नेछ ।

(७) प्रथम पक्षले कुनैपनि समयमा संचालित कार्यको अनुगमन/निरिक्षण गरी सम्झौता मुताविक कार्य भए/नभएको अनुगमन गर्न र आवश्यक सुझाव दिन सक्नेछ ।

(८) कार्यक्रम संचालनका दौरान वा सम्पन्न भए पश्चातको संचालन, मर्मत सम्भार, व्यवस्थापन, जोखिम र दिगोपनको लागि गरिने कार्यहरु तथा अप्रत्याशिल रुपमा श्रृजित सबै प्रकारका दायित्व र जिम्मेवारी दोश्रो पक्षको हुनेछ ।

(९) दोश्रो पक्षले कार्यक्रम संचालन स्थलमा सबैले देख्ने गरी अनिवार्य रुपले कार्यक्रमको नाम, ठेगाना तथा सहयोगी निकायको नाम र अनुदान रकम उल्लेखित होडिङ्ग बोर्ड सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्नेछ ।

(१०) दोश्रो पक्षले नियमित रुपमा (कम्तिमा चौमासिक अवधिको) कार्यक्रमको प्रगति, उपलब्धी एवं कारोवार सम्बन्धि विवरणहरु प्रथम पक्षलाई अनिवार्य रुपमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(११) कार्यक्रम संचालनका दौरानमा कुनै कुरा हेरफेर वा परिमार्जन गर्नु परेमा दुवै पक्षको आपसि सहमति अनुसार हुनेछ ।

(१२) सम्झौतामा उल्लेख हुन छुटेका विषयको हकमा यसै कार्यविधि र प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

(१३) प्रथम पक्षले सम्झौता मुताविकको काम नभै रकम दुरुपयोग हुन सक्ने देखेमा एक पटकका लागि सचेत गराउने र त्यसो गर्दा पनि सुधार नदेखिए एक पक्षिय रुपमा सम्झौता भंग गर्ने र हिनामिना भए बराबरको रकम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्न सक्नेछ ।

नोट : द्विपक्षिय सम्झौतामा कार्यक्रमको प्रकृति अनुसारका अन्य सान्दर्भिक बुँदाहरु थप गर्न सकिनेछ ।

दोस्रा पक्षका तर्फवाट	प्रथम पक्षका तर्फवाट
हस्ताक्षर	हस्ताक्षर
नाम:	नाम:
पद:	पद:
कार्यालय:	कार्यालय:
कार्यालयका छाप:	कार्यालयका छाप:

रोहवर

हस्ताक्षर	हस्ताक्षर
नाम:	नाम:
पद:	पद:
कार्यालय:	कार्यालय:
कार्यालयका छाप:	कार्यालयका छाप:

प्रदेश सरकार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय प्रदेश नं. १ विराटनगर, नेपाल

प्रमुख सचिव

अनुसूची– १०

डेरी पसल मापदण्ड

(१) ठूलोडेरी पसल सामान्यतया १२ फिट चौडाई र २० फिट लम्वाइ तथा सानो पसलको हकमा१० फिट चौडाई र १२ फिट लम्वाई १२ फिट तथा पसलको ऊँचाइ १० फिट कायम रहने गरी सिलिङ्ग राखिएको हुनुपर्ने ।

(२) डेरी पसलको सिलिङ्गबाट धुलो मैलो नखस्ने र पानी नतप्किने गरी बनाईएको हुनुपर्ने ।

(३) डेरी पसलको भित्ता पक्का खालको र भित्ताको भित्री भागमा ६ फिट ऊँचाइ सम्म सेतो रङ्गको टायल लगाई त्यस भन्दा माथि सेतो रङ्ग लगाएको हुनुपर्ने ।

(४) बिक्री कक्षको भुँई नचिप्लिने, पानी नजम्ने र नसोस्ने किसिमले ढलान गरिएको वा टायल/मार्वल लगाई सजिलै सफा गर्न सकिने हुनुपर्ने ।

(५) डेरी पसल र आसपासको क्षेत्र सफा र आकर्षक हुनुका साथै फोहर व्यवस्थापनको प्रवन्ध भएको हुनुपर्ने।

(६) डेरी पसलमा प्रयोग गरिने औजार/उपकरणहरु खिया नलागेको तथा फुडग्रेड स्टेनलेस स्टीलले वनेको ।

(७) डेरी पसलमा काम गर्ने व्यक्तिले एप्रोन, गमवुट, मास्क, क्याप र ग्लोव लगाउनुपर्ने।

(८) डेरी पसलमा झिङ्गा वा अवान्छित जिवजन्तु पस्न नसक्ने किसिमको व्यवस्था भएको ।

(९) डेरी पसलमा फ्रिज, डिपफ्रिज वा चिलरको व्यवस्था भएको ।

प्रदेश सरकार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय प्रदेश नं. १ विराटनगर, नेपाल

प्रमुख सचिव

सचिव

अनसुची– ११

मासु पसल मापदण्ड

(१) ठूलोमासु पसल सामान्यतया १२ फिट चौडाई र २० फिट लम्वाइ तथा सानो पसलको हकमा१० फिट चौडाई र १२ फिट लम्वाई भएको हुनुपर्ने ।

(२) मासु पसलको उचाई १० फिट कायम रहन गरी सिलिङ्ग राखिएको र सिलिङ्गबाट धुलो मैलो नखस्ने र पानी नतप्किने गरी बनाईएको हुनुपर्ने ।

(३) मासु पसलको भित्ता पक्का खालको र भित्ताको भित्री भागमा ६ फिट ऊँचाइ सम्म सेतो रङ्गको टायल लगाई त्यस भन्दा माथि सेतो रङ्ग लगाएको हुनुपर्ने ।

(४) बिक्री कक्षको भुँई नचिप्लिने, पानी नजम्ने र नसोस्ने किसिमले ढलान गरिएको वा टायल/मार्वल लगाई सजिलै सफा गर्न सकिने हुनुपर्ने ।

(५) मासु पसलमा सफा पानीको मात्र प्रयोग गर्ने गरिएको हुनुपर्ने ।

(६) मासु पसल हावादार र बिजुलीको सुबिधा भएको स्थानमा सेतो टयुवलाईटको प्रयोग भएको हुनुपर्ने ।

(७) मासु काटने औजार/उपकरण खिया नलागेका तथा गुणस्तरिय स्टेनलेस स्टीलले वनेको हुनुपर्ने।

(८) मासु राख्ने कोठामा सुर्यको प्रकाश सिधा नपर्ने हुनुपर्ने ।

(९) मासु टुक्राउने अचानो सफा र प्रयोग नभएका वखत छोपेर राखिएको हुनुपर्ने।

(१०) मासु पसल र आसपासको क्षेत्र सफा र आकर्षक हुनुका साथै फोहर व्यवस्थापनको प्रवन्ध भएको हुनुपर्ने।

(११) मासु पसलमा काम गर्ने व्यक्तिले एप्रोन, गमवुट, मास्क, क्याप र ग्लोव लगाउनुपर्ने।

(१२) मासु पसलमा झिङ्गा वा अवान्छित जिवजन्तु पस्न नसक्ने किसिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

(१३) मासु पसलमा फ्रिज, डिपफ्रिजको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

(१४) सम्बन्धित साझेदारले स्वस्थकर मासु विक्री वितरण सम्वन्धि आचार संहिता लागु गर्न प्रतिवद्ध हुनु पर्ने ।

प्रदेश सरकार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय प्रदेश नं.-१ विराटनगर, नेपाल

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसूची–१२

असल पशुपालन अभ्यास अनुशरण अवस्था मापनको मापदण्ड

क्र.स.	*विवरण*	*विद्यमान अवस्था*			
१	पशुपालन गरिएको ठाउँको वातावरण		राम्रो		नराम्रो
२	पशुपालन गरिएको गोठको सरसफाई		राम्रो		नराम्रो
३	मलमुत्र व्यवस्थापन		राम्रो		नराम्रो
४	पशुलाई खुवाउने पानी आपुर्तिको अवस्था		प्रयास		अप्रयास
५	पानीको स्च्छता (बाह्य निरिक्षण)		सफा		फोहर
६	पशुको स्वास्थ्य अवस्था		स्वस्थ		अस्वस्थ
७	अस्वस्थ पशुलाई अलग्गै व्यवस्थापनको प्रबन्ध		छ		छैन
८	खोरेत विरुद्ध भ्याक्सिन गरिएको		छ		छैन
९	भ्यागुते र चरचरे विरुद्ध भ्याक्सिन गरिएको		छ		छैन
१०	थुनेलो रोकथामको उपाय अपनाइएको		छ		छैन
११	नियमित रुपमा ड्रेन्चिङ्ग		गरिन्छ		गरिंदैन
१२	कामदारको स्वास्थ्य अवस्था		स्वस्थ		अस्वस्थ
१३	कामदारको सरसफाई		सफा		फोहर
१४	शौचालय प्रयोग पश्चात साबुन पानिले हात धुने		गरेको		नगरेको
१५	दूध दुहुनु भन्दा पहिले गाई र कल्चौंडाको सरसफाईको अवस्था		सफा		फोहर
१६	दूध दुहुने भाँडा		स्टिल		एल्मुनियम वा अन्य
१७	दूध दुहुने भाँडाको सरसफाई		सफा		फोहर
१८	दूध ढुवानी गर्ने भाँडाको सरसफाई		सफा		फोहर
१९	एण्टिबायोटिक प्रयोग गरेका गाईको दूध बिक्री		गरिन्छ		गरिंदैन
२०	दूध दुहेर चिस्यान केन्द्र/ सङ्कलन केन्द्र पुऱ्याउनेलाग्ने समय				

प्रमाणित गर्ने अधिकृत

नाम :

कार्यालय :

पदः

दस्तखत :

मिति :

प्रमुख सचिव

सचिव

अनुसूचि–१३

डिपिग टयाङ्कको नमुना

CONSTRUCTION PLAN FOR SHEEP AND GOAT PLUNGE DIP